

Het construeren van gesloten vragen

In dit document vindt u tips en aanbevelingen ten behoeve van het maken van gesloten vragen en het samenstellen van toetsen. Het is een handig extra hulpmiddel om te komen tot kwalitatief hoogwaardige tentamens.

Tip: Toets-op-maat biedt de mogelijkheid om zelf vragen te maken en deze vervolgens in te sturen. Op die manier kunnen uw eigen vragen onderdeel uit gaan maken van de aangeboden toetsvragen van Toets-op-maat!

Inleiding

Een goed tentamen bestaande uit gesloten vragen toetst naast herkenning ook toepassing en inzicht. Een student die studeert op herkenning en geen verbanden kan leggen, zou geen voldoende mogen scoren bij het beantwoorden van een set gesloten vragen.

De volgende onderwerpen worden hierna behandeld:

1 Meerkeuzevragen

1.1 Tips voor het maken van meerkeuzevragen

1.2 Aanbevelingen voor het samenstellen van meerkeuzetoetsen

2 Stellingvragen

2.1 Tips voor het maken van stellingvragen

2.2 Aanbevelingen voor het samenstellen van stellingtoetsen

1 Meerkeuzevragen

Een meerkeuzevraag bestaat uit:

- de stam
- de antwoordalternatieven

Voorbeeld:

Stam: Montevideo is de hoofdstad van...

Alternatieven: A. Argentinië
B. Bolivia
C. Paraguay
D. Uruguay

Het maken van goede meerkeuzevragen is tijdrovend, omdat naast het juiste antwoord hoogwaardige onjuiste antwoordmogelijkheden bedacht moeten worden: de afleiders.

1.1

Tips voor het maken van meerkeuzevragen

- 1 Formuleer de stam, dat is de vraag die aan de antwoordalternatieven voorafgaat, zo kort en eenduidig mogelijk.
- 2 Formuleer de stam positief.
- 3 Probeer ontkenningen in de vraag te vermijden.
- 4 Formuleer de antwoordalternatieven zo dat de essentiële verschillen ertussen duidelijk naar voren komen.
- 5 Zorg ervoor dat de afleiders voldoende aantrekkingskracht hebben.
- 6 Het gebruik van woorden als nooit, altijd, meestal en zeker kan een aanwijzing vormen voor het goede antwoord.
- 7 Het juiste alternatief valt op door de nauwkeurige en volledige omschrijving. Hierdoor zal dit alternatief veel langer zijn. Probeer dit te vermijden door de alternatieven eenzelfde grammaticale structuur en dezelfde lengte te geven.

1.2 **Aanbevelingen voor het samenstellen van meerkeuzetoetsen**

Een toets is meer dan een optelsom van een aantal vragen. We geven een aantal suggesties voor het samenstellen van meerkeuzetoetsen.

- Zorg dat de toets uit een voldoende aantal items bestaat om de leerstof te bestrijken.
Bij een afnametijd van 2 à 2,5 uur kan men het aantal items bepalen op ongeveer 70.
- Ga na of alle onderwerpen die getoetst moeten worden, evenredig vertegenwoordigd zijn in de vragen. Maak eventueel een toetsmatrijs.
- Zorg voor een goede lay-out van de toets:
 - Zorg voor voldoende tussenruimte tussen de vragen.
 - Het afbreken van een item onder aan de pagina is niet wenselijk. Laat in zo'n geval de rest van de pagina open en begin het item op een nieuwe pagina.
 - Er moet een duidelijk onderscheid zijn tussen de stam en de alternatieven en tussen de alternatieven onderling. Zet daarom de alternatieven onder elkaar.
- Zorg ervoor dat de vragen die in de toets opgenomen worden, onafhankelijk van elkaar zijn.
- Zorg ervoor dat in de plaats van het juiste alternatief geen onbewust systeem of patroon sluipt. Dus varieer met de plek van het juiste antwoord. Om een onbewust systeem te voorkomen kan de plaats van het juiste alternatief op basis van een of meerdere criteria tot stand komen:
 - Zet de alternatieven in alfabetische volgorde.
 - Bij getallen kan de volgorde van de alternatieven bepaald worden door de grootte van het getal: het kleinste getal eerst, het grootste laatst (of consequent andersom).

(Bron: *Tentamineren*, Hoger Onderwijs Reeks, T. Dousma, A. Horsten, J.Brants, Wolters-Noordhoff, 1997)

2 Stellingvragen

Een stellingvraag (of juist/onjuist vraag) bestaat uit een stelling waarvan de student moet aangeven of deze juist of onjuist is.

Stellingvragen ogen eenvoudig, maar de student moet de stelling nauwgezet lezen. Een eerste indicatie of een bepaalde bewering geschikt is om als juist/onjuist vraag te stellen, is dat van vakinhoudelijke goede juist/onjuist vragen zowel een juiste als een onjuiste bewering parallel te formuleren is. Goede juist/onjuist vragen moeten paarsgewijs ontwikkeld worden. Waarbij dan slechts een van de twee vragen in de toets gebruikt kunnen worden.

Voorbeeld:

(de ja-waar versie)

Stelling:

Wanneer er geen handel tussen de verschillende naties was, had Mercantilisme geen zin.

Juist / Onjuist

(de nee-onwaar versie)

Stelling:

Wanneer er handel tussen de verschillende naties is, dan is Mercantilisme veel effectiever.

Juist / Onjuist

2.1 Tips voor het maken van stellingvragen

- 1 Zorg ervoor dat de stelling onbetwistbaar juist of onjuist is.

Voorbeeld

(goed) De rivier de Nijl mondt uit in de Middellandse Zee.

Ja / Nee

(fout) Het water van de rivier de Nijl stroomt in de Middellandse Zee.

Ja / Nee

- 2 Formuleer de stelling positief, probeer ontkenningen te vermijden. Voorkom het gebruik van *niet* omdat dit verwarrend kan zijn bij het beantwoorden.
- 3 Let op bij het gebruik van absolute termen als: iedereen, niemand, nooit, altijd, niets, alles, niemand. Eén enkel voorbeeld dat het tegendeel bewijst maakt de stelling onjuist. Absolute termen zijn daarom een sterke indicator dat een stelling onjuist is.
- 4 *Kwalificerende woorden* zorgen ervoor dat een stelling juist vaker wel waar is. Woorden als meeste, minste, meestal, bijna, vaker en zelden kwalificeren de stelling. Neem deze woorden daarom niet op in de toetsvraag.

Voorbeeld

Aandelen worden nooit verhandeld buiten de effectenbeurs.

Juist / Onjuist

Aandelen worden soms verhandeld buiten de effectenbeurs.

Juist / Onjuist

De eerste stelling heeft de absolute term altijd en is niet waar. De tweede stelling heeft een kwalificerende opmerking *soms* waardoor de stelling wel waar is.

- 5 Instinkers zijn woorden als *behalve of met uitzondering van*. Neem deze niet op, ze toetsen eerder leesvaardigheid dan kennis.
- 6 *Logica*: let op de gebruikte logica in de stelling. De gebruikte logica kan de stelling onjuist maken, terwijl de onderdelen juist zijn.

Voorbeeld

John F. Kennedy was beroemd omdat hij werd doodgeschoten door Lee Harvey Oswald.

Beide delen van de stelling zijn waar: John F. Kennedy was beroemd en hij werd doodgeschoten door Lee Harvey Oswald. Maar de logische verbinding is niet waar. John F. Kennedy was niet beroemd *omdat* Lee Harvey Oswald hem doodschoot, hij was al lang daarvoor beroemd.

2.2 Aanbevelingen voor het samenstellen van stellingtoetsen

We geven een aantal suggesties voor het samenstellen van meerkeuzetoetsen.

- 1 Omdat er bij stellingtoetsen een hogere kans is om het juiste antwoord te raden ten opzichte van een toets met meerkeuzevragen, moet de toets uit een groter aantal vragen bestaan. Een toets met 60 ja/nee vragen is qua betrouwbaarheid vergelijkbaar met een toets die bestaat uit 40 vierkeuzevragen.
- 2 Let er op dat er ongeveer een even groot aantal juiste en onjuiste vragen in de toets wordt opgenomen.

Verder gelden de aanbevelingen 2 tot en met 5 die in 1.2 gegeven zijn voor het samenstellen van meerkeuzetoetsen, ook hier van toepassing.

(Bron: *Tentamineren*, Hoger Onderwijs Reeks, T. Dousma, A. Horsten, J.Brants, Wolters-Noordhoff, 1997)